

ВІДГУК ОПОНЕНТА

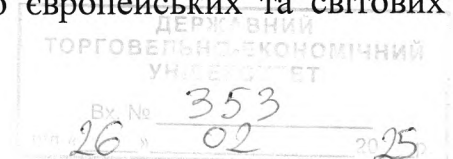
на дисертаційну роботу Кулик Марії Володимирівни
на тему: «Ревеню менеджмент підприємств готельного господарства»
подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за
спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за
видами економічної діяльності)

1. Актуальність обраної теми дисертації.

Повномасштабне військове вторгнення рф в Україну спричинило суттєві коливання попиту, зміну структури споживачів, нестабільність операційних витрат та потребу в ефективному управлінні доходами для забезпечення життєздатності підприємств. Тому у сучасних умовах розвитку готельного бізнесу ревеню менеджмент є ключовим інструментом забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємств. Зростаюча нестабільність ринку, зміни в поведінці споживачів та вплив зовнішніх факторів, таких як війна, глобальні кризи та цифровізація, вимагають від готелів ефективного управління доходами. Використання сучасних методів ревеню менеджменту дозволяє оптимізувати цінову політику, підвищувати завантаженість номерного фонду та збільшувати дохідність за рахунок гнучкого регулювання попиту та пропозиції.

Окрім того, впровадження технологій штучного інтелекту та Big Data у ревеню менеджмент відкриває нові можливості для автоматизації процесів ціноутворення та прогнозування попиту. Це дає змогу готельним підприємствам оперативно реагувати на зміни ринку, пропонувати персоналізовані тарифи для різних сегментів клієнтів і покращувати загальний рівень обслуговування. Таким чином, дослідження методів та інструментів ревеню менеджменту є важливим для розробки ефективних стратегій управління доходами в готельному господарстві.

Дослідження цієї теми також набуває особливої значущості в контексті адаптації українських готельних підприємств до європейських та світових

стандартів та в процесі війни і післявоєнного відродження. Використання інноваційних методик ревеню менеджменту дозволяє оптимізувати цінову політику, підвищити прибутковість, створити стійкі бізнес-моделі, підвищити інвестиційну привабливість галузі, покращити фінансові результати підприємств та сприяти їх стійкому розвитку на міжнародному ринку, що сприятиме відновленню туристичної та готельної індустрії України в довгостроковій перспективі.

2. Зв'язок теми дисертаційної роботи з науковими планами, програмами та дослідженнями.

Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного торговельно-економічного університету. Результати досліджень представлено у наступних наукових роботах:

– «Моніторинг підприємницької активності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу України в умовах військового стану» (номер державної реєстрації 0123U101822);

– «Управління інвестиційними ризиками в готельному бізнесі» (номер державної реєстрації 0120U104789);

– «Цифровий маркетинг у сфері послуг» (номер державної реєстрації 0123U100138);

– «Прогнозування впливу туристичної системи на економіку країни» (номер державної реєстрації 0122U001559);

– «Форсайт курортно-рекреаційної сфери» (номер державної реєстрації 0118U00049).

Внесок автора у виконання наукових робіт підтверджено.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Зміст та обсяг дисертаційної роботи, реферату, опублікованих наукових праць дають підстави стверджувати, що основні теоретико-методологічні положення, висновки і практичні рекомендації, викладені у дисертації, мають

наукову новизну, відзначаються практичною спрямованістю та є інноваційним внеском в теорію та методологію ревеню менеджменту підприємств готельного господарства. Достовірність та обґрунтованість отриманих в дисертаційній роботі результатів підтверджується застосуванням загальнонаукових методів пізнання, зокрема, теоретичного узагальнення, порівняння та синтезу, факторного аналізу, історико-логічного підходу, групування та вибірки, зіставлення та формалізації, економіко-статистичних методів, структурно-функціонального аналізу і моделювання.

Обґрунтованість положень, висновків та пропозицій також підтверджується опрацюванням великої кількості вітчизняних та іноземних наукових джерел, які стосуються теоретичних концептів ревеню менеджменту, методології формування системи ревеню менеджменту, праксеологічних імперативів ревеню менеджменту підприємства готельного господарства, методологічних засад оцінювання та моделювання метрик ревеню менеджменту, організаційного механізму реалізації ревеню менеджменту підприємств готельного господарства.

Основні положення проведеного дослідження, теоретичні висновки, методичні та практичні рекомендації відзначаються глибоким рівнем обґрунтованості, носять інтегрований характер, оскільки базуються на логічному та послідовному викладенні теоретичного й емпіричного матеріалу, застосуванні сучасних методів наукових досліджень, ґрунтовному аналізі та всебічному узагальненні теорії та практики економіки та управління підприємствами, широкому використанні економіко-математичних методів обробки статистичної інформації.

Про високий рівень достовірності результатів дисертаційної роботи свідчить їх апробація на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, що відбулися протягом 2017–2024 рр. в Україні та за її межами, де було представлено методологію, інструменти, механізми, ефективність ревеню менеджменту, трансформацію готельного бізнесу України за

наслідками війни, рекомендації щодо вироблення адаптаційних механізмів та збалансованого розвитку на основі ревеню менеджменту.

4. Наукова новизна одержаних результатів.

Ознайомлення зі змістом дисертації та реферату, основними науковими працями дисертантки дозволило визначити найістотніші теоретико-методологічні положення, прикладні висновки та рекомендації, які характеризуються науковою новизною, сформульовані автором самостійно та відображають її науковий внесок у розв'язання важливої науково-прикладної проблеми. Основні теоретичні та практичні результати, що характеризують наукову новизну дисертаційної роботи та виносяться на захист, полягають у наступному:

вперше:

– розроблено концепцію ревеню менеджменту підприємства готельного господарства як управлінського підходу до максимізації доходу на основі оптимального використання ресурсного потенціалу, динамічного ціноутворення за результатами прогнозування стану кон'юнктури;

– обґрунтовано наукові положення формування інформаційно-комунікаційної екосистеми ревеню менеджменту, архітектоніка якої є комплексом технологічних, управлінських, соціальних елементів;

– запропоновано концепцію антикризового ревеню менеджменту, яка фокусується на моделі «трансформація управління доходами через кризу»;

удосконалено:

– методологію ревеню менеджменту, концептом якої є модифікація збалансованої системи показників розвитку, що підвищує адаптивність системи ревеню менеджменту в умовах турбулентної кон'юнктури ринку готельних послуг;

– науково-методологічні засади цифровізації системи ревеню менеджменту підприємств готельного господарства;

– методичний підхід до оцінювання ефективності системи ревеню менеджменту підприємства готельного господарства;

17.06.2024); ТОВ «Hoteliero» – ТМ «HotelMatrix» (довідка № 1505 від 15.05.2024); готель «Raddison Blu Podil» (довідка № 312 від 05.12.2024); готель «Holiday Inn» (довідка №175 від 05.09.2024), готель «Ibis» – ТОВ «Укрхотелінвест Компані» (довідка № 091224/1 від 07.10.2024), готель «Ramada Encore Kyiv» (довідка № 091224/1 від 02.10.2024), ТОВ «Бурса Готель Київ» (довідка № 139 від 08.11.2024). Положення, висновки та пропозиції дисертаційної роботи застосовуються в освітньому процесі Державного торговельно-економічного університету (довідка про впровадження № 2440/22 від 06.12.2024).

На підставі вищезазначеного можна констатувати про те, що рекомендації дисертаційної роботи мають практичне значення.

6. Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях.

Основні положення дослідження опубліковані самостійно та у співавторстві у 56 наукових працях, у тому числі у одноосібній та 3 колективних монографіях, 25 статтях у наукових фахових виданнях, із них 4 статті у наукових виданнях, які віднесені до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, 27 публікацій в інших виданнях, таких як статті, матеріали і тези доповідей на конференціях тощо.

Публікації повною мірою відображають основні наукові результати дисертаційного дослідження.

Перелік опублікованих праць за темою дисертації відображає зміст роботи відповідно до вимог МОН України.

Положення дисертаційної роботи пройшли апробацію у доповідях дисертантки на 26 міжнародних науково-практичних конференціях, 7 бізнес-форумах та міжнародному науковому конгресі, що відбулися упродовж 2017–2024 рр. в Україні та за її межами.

– систематизацію стратегічних пріоритетів реалізації ревеню менеджменту підприємств готельного господарства як чинників досягнення тактичних та стратегічних цілей його ефективності;

– науково-методичні засади сценарного прогнозування стратегії ревеню менеджменту щодо досягнення збалансованості тактичних цілей внутрішнього ядра його ефективності;

набули подальшого розвитку:

– онтологізація дефініції «ревеню менеджмент» на основі систематизації ключових дескрипторів управління доходами у межах класичної, маржиналістської, неокласичної, факторної, компенсаторної, інноваційної, монопольної теорій;

– аналітичне забезпечення антидисипативного підходу до структуризації витрат як ключової метрики системи ревеню менеджменту, що створює можливість для перерозподілу ресурсів з метою задоволення споживчого попиту;

– інформаційно-аналітичне забезпечення визначення темпоральних та результативних чинників формування попиту на готельний продукт;

– організаційний механізм імплементації ревеню менеджменту на засадах збалансованого підходу.

Наведені в дисертаційній роботі Кулик М. В. елементи наукової новизни, що виносяться на захист, відображають повноту та значущість результатів дослідження.

5. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів.

Теоретичне значення дисертаційної роботи Кулик М. В. полягає в тому, що отримані наукові здобутки, які мають практичне значення, можуть бути використані у формі методичних рекомендацій у діяльності суб'єктів господарювання. Сформульовані в дисертації теоретичні висновки та пропозиції можуть слугувати науковою основою для формування ревеню менеджменту підприємств готельного господарства. Автором отримано 8 довідок про впровадження: готель «Братислава» (довідка № 205 від

7. Зміст та оформлення дисертації.

Дисертаційна робота має логічну структуру, складається зі вступу, п'яти розділів, висновків після кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 448 сторінок, з них основна частина займає 393 сторінки. Дисертація містить 37 таблиць і 100 рисунків, 8 додатків, списки використаних джерел налічує загалом 576 найменувань. Робота написана у науковому стилі, її зміст викладено у чіткій логічній формі та проілюстровано.

Дисертаційна робота Кулик Марії Володимирівни на тему: «Ревеню менеджмент підприємств готельного господарства», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, за актуальністю, ступенем новизни, науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам п. 7, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. No 1197) та наказу МОН України No 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Результати перевірки дисертаційної роботи Кулик М. В. на наявність ознак академічного плагіату дає можливість стверджувати, що посилання на першоджерела в роботі коректні, навмисних спотворень не виявлено. Таким чином, можна дійти висновку, що порушення академічної доброчесності відсутні.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

Відзначаючи авторський підхід до вирішення досліджуваної проблематики та в цілому позитивно оцінюючи викладені у дисертаційній роботі положення, висновки та рекомендації необхідно відмітити ряд положень, які потребують додаткової аргументації, а саме:

1. Дискусійним є адаптація класичних теорій доходу до особливостей українського ринку (с. 22–30). Вважаємо, що існує потреба у більш глибокому

обґрунтуванні, зокрема наскільки ефективні традиційні методи управління доходами в умовах нестабільної економічної ситуації та сезонних коливань, доведення необхідності розроблення унікальних методик для українського готельного бізнесу, враховуючи його специфіку.

2. У п. 2.1 (с. 117–119), п. 2.2. (с. 125–127), (с. 140–141), п. 4.5 (с. 252–256) визначено і детально обґрунтовано підсистеми ревеню менеджменту: фінансова, кадрова, ресурсна, маркетингова, екологічна та цифрова. Відповідно до кожної підсистеми визначено метрики ревеню менеджменту підприємств готельного господарства на основі збалансованого підходу. Проте вважаємо, що варто також додати й інформаційну підсистему, адже ефективний ревеню менеджмент неможливий без якісної інформаційної підтримки та аналітики, швидкого реагування на ринкові зміни і прогнозування попиту. Відповідними метриками можуть бути якість і актуальність даних, функціональність інформаційних системи, рівень безпеки та захисту інформації, ефективність обміну інформацією.

3. У підрозділі 3.2 (с. 217–222) представлено результати вдосконалення методики визначення метрик ревеню менеджменту для підприємств готельного господарства на прикладі ТОВ «Міжнародно-діловий центр» (готель Hilton Kyiv), який є одним із лідерів готельного бізнесу України. Водночас, для більш ґрунтовної оцінки ефективності запропонованої методики доцільно було б проаналізувати її застосування також на підприємствах ресторанного господарства інших категорій і форматів, що представляють різні сегменти готельного ринку.

4. Цінним є підхід дисертантки до визначення ефективності ревеню менеджменту на основі коефіцієнту синхронізації (п. 4.3) та апробація цієї методики на прикладі 18 готелів України. Проте, вважаємо, що недостатньо обґрунтованими є висновки щодо матриці позиціювання готелів за коефіцієнтом синхронізації. Та звертаємо увагу на необхідність розроблення заходів щодо покращення рівня ревеню менеджменту через врахування показника синхронізації.

5. У п. 5.2. «Стратегічні пріоритети реалізації ревеню менеджменту» актуальним є розроблення стратегій в рамках антикризового, підтримуючого та кластерного стратегічних пріоритетів. Проте, більш обґрунтованою була б пропозиція ширшої варіативності стратегій (запропоновано лише три – аутсорсингова, сегментарна, консолідована), а також потребує доведення співвідношення між короткостроковими та довгостроковими стратегіями ревеню менеджменту в контексті обґрунтування необхідності готелям орієнтуватися на миттєві прибутки через максимізацію середньодобового тарифу (ADR), чи краще інвестувати у довгострокове залучення гостей. А також обґрунтування факторів, що дозволяють збалансувати прибутковість та клієнтоорієнтованість стратегій ревеню менеджменту.

6. Корисним в роботі був би: а) порівняльний аналіз підходів до ревеню менеджменту у різних країнах, в тому числі у країнах чи регіонах, що функціонували в певні періоди у середовищі кризи та невизначеності (Хорватія, Туреччина, Кіпр) і на цій основі та запропонувати адаптовані рішення для України; б) врахування специфіки сегментації споживачів, оскільки ревеню менеджмент підприємства готельного господарства значною мірою має базуватися на розумінні цільової аудиторії, тому цінним було б враховується сегментації споживачів за поведінковими факторами, паралельно із врахуванням рівня доходу.

Водночас висловлені зауваження не зменшують високий рівень вагомості отриманих наукових результатів і загалом позитивної оцінки дисертаційної роботи Кулик Марії Володимирівни.

Загальний висновок.

Враховуючи актуальність проблеми та результати наукового дослідження, дисертаційна робота Кулик Марії Володимирівни на тему: «Ревеню менеджмент підприємств готельного господарства» є завершеним, самостійно виконаним дослідженням, містить наукову новизну, має теоретичне і практичне значення. У роботі розглядаються теоретико-

методичні аспекти з аналітично-прикладними розробками та рекомендаціями, використані загальноприйняті і сучасні методи дослідження.

Тематична спрямованість та зміст дослідження відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Структура і зміст реферату ідентичні основним положенням дисертації.

На підставі аналізу дисертації, публікацій за темою дослідження та реферату, можна зробити висновок, що дисертаційна робота виконана на належному теоретичному та практичному рівні, за своїм змістом, актуальністю та глибиною вирішення наукової проблеми й розроблення практичних рекомендацій відповідає п. 7-9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197) та наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», а її авторка Кулик Марія Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Перший проректор Львівського
торговельно-економічного університету,
доктор економічних наук, професор

Марта БАРНА